

A magánélet védelméről szóló törvény kritikai elemzése

I. BEVEZETÉS

Ahogy Menyhárd Attila fogalmaz, „aligha van a jognak homályosabb fogalma, mint a magánélethez való jog”.^[1] A tartalma erőteljesen függ az adott korszak felfogásától, a technológiai fejlettség szintjétől, az egyén és a közösség közötti kapcsolatra vonatkozó uralkodó felfogástól. Mind- ez igaz, annak ellenére, hogy nem új keletű alapjogról van szó. 1890- ben jelent meg Samuel Warren és Luis Brandeis tanulmánya a Harvard Law Review-ban „The right to privacy” címmel. A szerzők már ekkor felhívták a figyelmet arra, hogy az egyének teljeskörű személyi és vagyoni védelme olyan régi alaptétel, mint a common law, de időről időre szükségessé válik újra definiálni a védelem természetét és terjedelmét. A politikai, társadalmi és gazdasági változások új jogok elismerését teszik szükségessé.^[2] A szerzők a természetjogi gondolkodásból kiindulva abszolút szerkezetű jogként határozták meg a privacy-t, mint „egyedül hagyatáshoz való jogot”.^[3]

A politikai, társadalmi és gazdasági viszonyok teljesen mások, mint Warren és Brandeis idejében, azonban az akkori logika ma is időtálló, sőt, aktuálisabb, mint valaha. A szemünk előtt zajlanak azok az események, amelyek megújulásra készítetik a jogalkotót és a jogalkalmazót. A robbanásszerű technikai változások minduntalan rést ütnek a magánélet védelmén, ami folyamatos adaptációt igényel a jog részéről. Ennek az adaptációs kényszernek a jegyében született meg hazánkban a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény (a továbbiakban Mvtv.), amely 2018. augusztus 1. napján lépett hatályba. Ezzel egy régi hiástust orvosolt a jogalkotó, ugyanis a magánélethez való jog polgári jogi védelme eddig a joggyakorlatban fejlődött, és a normatív jog szintjén igen elenyésző szerephez jutott. A törvény preambuluma e szabályozási szükségletre egyértelműen utal is: „az Országgyűlés a magánélethez való jog hatékony biztosítása céljából, továbbá annak érdekében, hogy a jogalkalmazás figyelmét felhívja a magánélethez való jogot érintő aktuális kihívásokra, egyben annak okán, hogy a jogvitákban érvényesíthető legyen a magánélethez való jog fokozott védelme, a következő

[1] Menyhárd, 2014, 384.

[2] Warren - Brandeis, 1890, 193.

[3] Barzó - Halász, 2020, 1.

törvényt alkotja.”

A cél és a szándék teljes mértékben akceptálható és indokolt, ugyanakkor a megvalósítás módja és minősége erőteljesen vitatható. Jelen tanulmány célja, hogy az Mvtv. egyes rendelkezéseit elemezve megvizsgálja a törvény tartalmát, és felhívja a figyelmet azokra a hiányosságokra vagy ellentmondásokra, amelyek e jogszabályt a jogdogmatikai és joglogikai zsákutcák sokaságába vezetik. Az elemzés során a törvény felépítése szerinti sorrendben haladok.

II. MVTV. – CÉLOK ÉS ALAPELVEK

A célok és alapelvek körében a törvény hat szakaszt tartalmaz.

„1. § Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását (a továbbiakban együtt: magánélethez való jog) tiszteletben tartsák.”

E szakasz az Alaptörvény VI. cikkének majdnem szó szerinti átvételét tartalmazza, egyedül a jóhírnév védelme hiányzik belőle, amely tartalmilag helyeselhető, azonban a későbbi szakaszokhoz fűzött magyarázat fényében pedig a törvény rendszerében logikátlan, mivel vitatható módon az Mvtv. a magánélet részévé tette a jóhírnév védelmét is. Ennek az alaptörvényi rendelkezésnek a magánjogi túlburjánzása figyelhető meg az elmúlt években, ugyanis már 2016-ban bekerült a Ptk-ba is. A 2016. évi LXXVII. módosította a 2:42. §-ban található személyiségvédelmi generálklauzulát, és az alábbi, belső idézőjellel jelzett kiegészítést toldotta be: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, »így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való - bármilyen módon, illetve eszközzel történő - kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát« szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja.” A Ptk. eredeti szövegváltozata híven tükrözte az 1928-as Mtj. 107. §-át, amely szerint „Mindenkinek joga van arra, hogy a törvénynek és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse és hogy ebben őt senki se háborítsa (személyiség joga).” Gyönyörű régi szabály, szinte szó szerint átvéve a Ptk.-ba. Kiváló példája a generálklauzuláknak, amely szemmel láthatóan kiállta az idők próbáját is, ez pedig eleve az egyik legfőbb kíváncsi e jogi normákkal szemben. Egyszerre ad célt, és szab korlátot a személyiségi jogok biztosításának.

Ehhez képest a jogalkotó 2016-ban, egy értelmezhetetlen jogdogmatikai megoldással a Ptk. személyiségvédelmi generálklauzulájába egy példálózó felsorolást helyezett el, a törvény indokolása szerint azzal a céllal, hogy nyomtatókat adjon az Alaptörvény VI. cikkében foglalt alapjogoknak. Ennél silányabb jogalkotási terméket nehéz lenne elképzelni. Rendszertanilag és kodifikációs szempontból egyszerűen magyarázhatatlan, hogy a személyiségvédelem legál-

talánosabb szabályába miért kerül bele egy példálózó felsorolás.^[4] Ráadásul miért csak, és miért éppen az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésben foglaltak? A magánélethez és magánlakáshoz fűződő jogokat emellett a 2:43. § ismét megemlíti a nevesített személyiségi jogok között is, a jóhírnévhez való jogot pedig szabályozza is a 2:45. § keretein belül, így még csak azt sem lehetne mondani, hogy addig sosem látott újdonságot emelt volna be a jogalkotó a Ptk.-ba. Az értékválasztás is kifogásolható, mivel az e-mailes kapcsolattartáshoz képest némileg patinásabb lenne az emberi élet vagy az emberi méltóság hangsúlyozása, de a méltóság személyiségvédelmi szerepe egyébként is megtalálható a 2:42. § (2) bekezdésében.

Azzal, hogy az Mvtv. 1. § szintén tartalmazza ezen jogok felsorolását, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Jat.) 3. §-ában foglalt követelmény sérül, miszerint „Az azonos vagy hasonló életviszonyokat azonos vagy hasonló módon, szabályozási szintenként lehetőleg ugyanabban a jogszabályban kell szabályozni. A szabályozás nem lehet indokolatlanul párhuzamos vagy többszintű.” E szakasz sajnálatos módon még visszatér a tanulmányban másutt is. Figyelemmel arra, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének ilyen szintű áttemelése tárgyánál fogva az Mvtv. kereteibe jobban illeszkedik, kifejezetten indokolt lenne azt a Ptk. 2:42. §-ából eltávolítani, minthogy soha nem is szabadott volna odakerülnie.

„2. § (1) A magánélethez való jog a személyiség szabad kibontakoztatásához való jog része, amelynek értelmében az egyént szabadság illeti meg élete felelősségteljes, önálló alakítására, család, otthon és emberi kapcsolatok létesítésére és megóvására.

(2) A magánszféra fokozott védelmét szolgáló alapvető szabályokat törvény állapítja meg. E jog csak más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, a magánélethez való jog lényeges tartalmának és az emberi méltóságnak a tiszteletben tartásával korlátozható.

(3) A magánélethez való jog lényege, hogy azt - külön törvényben meghatározott kivételekkel - az egyén akarata ellenére mások ne sérthessék meg.

(4) A magánélethez való jog gyakorlása során mindenki köteles mások jogait tiszteletben tartani.”

Az (1) bekezdés első fordulata a Ptk. 2:42. §-ának mint a személyiség szabad kibontakoztatásának aspektusaként tekint a magánélet védelmére. A törvény érdekes korlátozást épít be az (1) bekezdésbe, miszerint a magánélethez való jog csak a magánélet felelősségteljes alakítására terjed ki. Ez a követelmény nem fakad az Alaptörvény VI. cikkéből, hiszen az mind a felelősen, mind a felelőtlenül alakított magánéletre kiterjed. Érdekes lesz látni a bírói gyakorlatban, hogy lesz-e olyan eset, ahol a felelősségteljes kitételnek lehet perdöntő jelentősége.

[4] Ezzel egyetértőleg, visszafogottabb megfogalmazásban: Székely, 2017, 181.

A (2) bekezdés lényegét tekintve megismétli az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében előírt törvényi szabályozási szintet, valamint a szükségességi-arányossági teszten alapuló alapjog-korlátozás doktrínáját, azzal a kiegészítéssel, hogy az emberi méltóság tiszteletben tartását is hozzáteszi. E bekezdés jellegénél fogva erősen zavartkeltő, ugyanis kifejezetten alapjogi természetű, amely kérdéssé teszi, hogy az Mvtv. egyáltalán mely jogághoz tartozik és mely jogág eszközeivel kívánja a védendő jogi tárgyat szabályozni. E tekintetben az alapjogi szemlélet csak a kezdet, ahogy az látható lesz, a polgári jog különböző megoldásai is keveredni fognak a törvényben.

A (3) bekezdés szóhasználata nem a legszerencsésebb, a törvény által védett elsődleges jogi tárgynak a „lényegét” említeni normatív pongyolaságnak hat. Helyesebb lett volna a jog célját említeni. E bekezdés egyértelműen utal a személyiségvédelmi szabályok abszolút szerkezetű jogviszonyaira, amely alapján minden kívülálló köteles a személyiségi jogokat elismerni, azok gyakorlását eltiltni és a jogok háborításától tartózkodni.

A (4) bekezdés a személyiségvédelmi generálklauzulával összhangban gátat szab a magánélethez való jog gyakorlásának. Abból a szempontból, hogy ez a Ptk.-ban is szerepel, ez újfent szükségtelennek bizonyul, viszont úgy, hogy helyet kapott a törvényben, hiányosnak tekinthető, hiszen értelemszerűen nem csak mások jogait, de a törvényeket is tiszteletben kell tartani, ahogy azt a Ptk. 2:42. § (1) bekezdése is egyértelműen megkívánja.

„3. § Az állam elősegíti és támogatja a magánszféra tiszteletben tartását előtérbe helyező szemlélet kialakulását és fenntartását a társadalmi és a gazdasági élet valamennyi területén.”

A törvény 3. §-a különösebb magyarázatot nem igényel, de megemlítendő, hogy sokkal inkább a preambulumba, vagy az Alaptörvénybe illeszkedő szakasz, mivel valós normatív tartalommal nem rendelkezik. Kizárólag az állam a címzettje, és saját maga számára teremt soft law megfogalmazással (elősegít és támogat) cselekvési kötelezettséget.

„4. § A magánélethez való jogot érintő jogszabályokat az Alaptörvénnyel, valamint a magánélet hatékonyabb védelme céljából e törvény rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni.”

Különös helyzetet teremt a 4. §, amellyel a magánéletvédelem szabályozása körében az Mvtv. értelmezési elsőbbséget vindikál magának más jogszabályokkal szemben. Ez sajátos viszonyba kerül a Ptk. 1:2. § (2) bekezdésével, amely az értelmezési alapelv keretében mondja ki, hogy a polgári jogi viszonyokra vonatkozó jogszabályokat a Ptk.-val összhangban kell értelmezni. Ez az ún. quebec-i klauzula biztosít a Ptk.-nak kódex jelleget, és elősegíti, hogy a polgári jogi szabályok koherenciája megőrizhető legyen. Így más polgári jogi normák nem kerülhetnek kollízióba a Ptk.-val és nem vezethetnek annak céljaival és rendeltetésével ellentétes eredményre.^[5] Tulajdonképpen ezzel a szabállyal kívánja

[5] Fazekas, 2014, 86.

a Ptk. fellazítani a jog általános rendező elveit az értelmezés szintjén, miszerint a későbbi szabály lerontja a korábbi, a speciális szabály lerontja az általánost, és a magasabb szintű szabály lerontja az alacsonyabb szintűt.

A magánélethez fűződő jog egyértelműen a polgári jog tárgykörébe tartozó jogosultság, hiszen kifejezetten védi is a Ptk., így az a nehezen kezelhető helyzet áll elő, hogy az Mvtv. 4. §-a szerint a Ptk.-t kell az Mvtv.-vel összhangban értelmezni, vagy pedig az Mvtv.-t kell a Ptk.-val összhangban értelmezni. A két konkuráló értelmezési szabály közül vajon melyiknek van elsőbbsége, és így az Mvtv. vagy a Ptk. élvez-e értelmezési prioritást? Mindkét esetben törvényről beszélhetünk, így az időbeliség lehet az egyik döntő faktor, amely alapján a későbbi, azaz az Mvtv. értelmezési szabálya lerontja a Ptk. értelmezési szabályát. Azonban, ahogy azt a 6. § magyarázatánál látni fogjuk, a *lex generalis/lex specialis* elv mentén haladva ez a tétel megfordul, feloldhatatlan belső konfliktust generálva.

„5. § A magánélethez való joga megsértése esetén mindenki - külön törvényben meghatározott módon - hatósághoz vagy bírósághoz fordulhat.”

Figyelemmel arra, hogy a magánélethez való jogot a Ptk. védi, így szükségképpen kiterjed rá a Ptk. 1:6. §-ban biztosított bírói út lehetősége, amely alapján a Ptk.-ban biztosított jogok érvényesítése érdekében bírósághoz fordulhat a sérelmet szenvedett fél. Ezért valójában e szakasz is indokolatlan megkettőzése a bírósághoz fordulás jogának. A hatóság említésével terjeszti ki ezt a lehetőséget az Mvtv. annyiban, hogy az információs önrendelkezési jog körébe tartozó jogsértések esetén (pl. titoksérelem) a NAIH-hoz is fordulhat a sértett.

„6. § A magánélethez való jog védelmének részletes szabályait külön törvények, különösen a Polgári Törvénykönyv, a Büntető Törvénykönyv és az információs önrendelkezésről szóló törvény rendezik.”

E szakasz teljes és feloldhatatlan zavart kelt a magánélet szabályozásának rendszertanában. Egyrészt egyértelművé teszi, hogy a magánélethez való jogot egyfajta jogágakon átvélő szabályozási struktúrába helyezi, ahol a polgári jog, a büntető jog és az adatvédelmi jog metszetében elhelyezkedő arcot ölt. Tartalmi szempontból ugyanakkor az Mvtv. mégis elsődlegesen polgári jogi normákat tartalmaz, de ahogy a 2. § kapcsán említettem, elég jelentős alapjogi kontextusba ágyazva.

A 6. § megfogalmazásából az következik, hogy a törvény saját magára *lex generalis*ként tekint, és visszautal a Ptk.-ra mint speciális szabályra. Ehhez képest a Ptk. a magánélethez való jogot csupán nevesíti, de semmilyen szabályt nem ad rá, így aligha lehet *lex specialis*nak tekinteni. Más személyiségi jogokat (pl. jóhírnévhez való jog) szabályoz ugyan, de azt maga a Ptk. sem tekinti a magánélet részének, szemben az Mvtv. nehezen alkalmazható logikájával, amelyről később lesz még szó.

A 4. §-ban foglalt értelmezési szabály alkalmazása itt válik lehetetlenné, hiszen ha az Mvtv. szerint a Ptk. a speciális szabály, akkor a *lex posterior derogat legi priori* és a *lex specialis derogat legi generali* alapelvei egymással ellentétes eredményre vezetnek. Ez különösen akkor keletkeztet gyakorlati problémát,

amikor egy keresetlevélben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban Pp.) 170. § (2) bekezdés a) pontja alapján az érvényesíteni kívánt jognak a jogalapját kívánjuk megjelölni. A fenti, önellentmondást keltő szabály miatt a magánélethez való jog megsértése esetén akár a Ptk., akár az Mvtv. felmerülhet jogalapként, mivel a kérdés nem dönthető el. Saját ügyvédi praxisomban beadott keresetlevélben ki is fejtettem ebbéli jogi aggályaimat, és elsődlegesen a Ptk.-t jelöltem meg jogalap gyanánt, jelezve a bíróság számára, hogy amennyiben az anyagi pervezetés körében úgy találnák, hogy helyesebb az Mvtv.-re alapozott keresetet benyújtani, a bíróság felhívására módosítom a jogalapot. A bíróság álláspontja szerint bármelyik jogalap elfogadható és párhuzamosan alkalmazható, így nem volt szükség módosításra.^[6]

Ez a jogi helyzet kifejezetten ellentétben áll a már idézett Jat. 3. §-ával, mert szükségtelenül párhuzamossá teszi a jogi szabályozást. Aligha lehet legitim jogalkotói cél, hogy ugyanannak a védett jogi tárgynak a polgári jogi védelmét azonos tartalommal, egyszerre két törvény alapján lehessen érvényesíteni. Pedig, ahogy az látható lesz a 12-13. § kapcsán, nem csak a megsértett anyagi jog, de a szankciórendszer tekintetében is indokolatlanul kettőződik a jogi szabályozás.

III. MVTV. - RÉSZLETES RENDELKEZÉSEK

A törvény a 7-11. §-ok között tartalmazza a magánélethez való jogra vonatkozó részletes szabályokat. Tekintettel arra, hogy a fejezet címe is a „részletes rendelkezések” nevet viseli, meglehetősen komikusnak tűnik, hogy a törvény éppen az előző szakaszban utalta a magánélet részletes szabályait a Ptk.-ra, Btk.-ra és az Infotv.-re.

1. A magánélethez való jog egyes kiemelt területeivel kapcsolatos rendelkezések

„7. § (1) Mindenkinek joga van arra, hogy magánéletét fokozott védelem illesse meg, és azt más leelőtt csak saját akaratából vagy törvényben meghatározott esetben fedje fel.

(2) A közéleti szereplő magán- és családi életét, valamint otthonát a közéleti szereplőnek nem minősülő személlyel azonos védelem illeti meg.

(3) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket biztosító magán- és családi életre, otthonra és kapcsolattartásra, ennek tiszteletben tartása mindenkinek a kötelezettsége.”

[6] Veszprémi Törvényszék 5.P.20.457/2020. számú ügy.

A 7. § a részletes szabályok között is egyfajta általános részként funkcionál, olyan közös rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a magánélethez való jog valamennyi kiemelt területével kapcsolatban irányadóak.

Az (1) bekezdésben a törvény újfent ismétli önmagát, hiszen az 1. § már deklarálta, hogy mindenkinek joga van a magánélethez való jog tiszteletben tartásához, a 2. § (3) bekezdés a magánélethez való jog lényegeként a külső beavatkozás tilalmát határozta meg. Ehhez képest a 7. § (1) bekezdése érdemi újdonságot nem tartalmaz. E szövegrészeket indokoltabb lett volna a törvény általános rendelkezéseivel együtt szerepeltetni.

A (2) bekezdés a közéleti szereplőkre vonatkozó személyiségvédelmi szabályt tartalmaz, egyértelművé téve azt a korábbi gyakorlatot, amely szerint a magánéletük vonatkozásában nem áll fenn a fokozott tűrési kötelezettség. E helyütt ismét a párhuzamos jogi szabályozás problematikájába ütközünk, ugyanis éppen az Mvtv. 16. §-a módosította a Ptk. 2.44. §-át, és helyezte el benne a tartalmilag azonos szabályozást. A Ptk. ugyanezt két lépcsőben valósítja meg, mivel a (2) bekezdés rendelkezik úgy, hogy a közügyeken kívül eső magatartásokkal szemben a nem közéleti szereplőkkel azonos védelem illeti meg a közszereplőket (azaz az „általános” személyiségvédelmi szint érvényesül), és a (3) bekezdés rögzíti, hogy a közéleti szereplő magán- vagy családi életével kapcsolatos tevékenység és adat nem minősül közügynek. Azaz az Mvtv. és a Ptk. kétszer szabályozza a közéleti szereplő magánautonómiájának tiszteletben tartását.

A (3) bekezdés sajátosan összekapcsolja az Alaptörvény XVI. cikkében biztosított gyermekjogokat a magánélet védelmével. Itt érdekes kérdésként merülhet fel, hogy vajon a gyermekeknek csak a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket biztosító magánéletre van-e joguk, ahogy e bekezdést ezt szűkítően tartalmazza, avagy az általános szabályok szerint bármilyen magánéletre. Akár olyanra is, amely nem szolgálja a fejlődésüket. Az Alaptörvény sok vihart kavart 9. módosítása érintette a XVI. cikket, amely szerint Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést. Az Alaptörvény és az Mvtv. rendszertani felépítéséből és tartalmi összefüggéseiből az a következtetés vonható le, hogy a gyermek magánélethez fűződő joga korlátok közé szorul.

2. A magánélet tiszteletben tartásához való jog

„8. § (1) A magánélet tiszteletben tartásához való jog célja, különösen a névviseléshez való jog, a személyes adatok, a magántitok, a képmás és hangfelvétel, a becsület és a jó hírnév védelme.

(2) A magánélet tiszteletben tartásához való jog megsértését jelentheti az egyén által különösen a magánélettel kapcsolatban megőrizni kívánt személyes adattal, titokkal, képmással, hangfelvétellel való visszaélés, vagy a becsület és a jó hírnév megsértése.

(3) Az interneten kizárólag magáncélból közölt személyes adat - a kötelező adatkezelés eseteit kivéve - az érintett egyértelmű hozzájárulásával használható fel.”

A magánélethez való jog első nevesített részterülete a magánélet tiszteletben tartásához való jog. A 8. § e jognak további elemeit határozza meg exemplifikatív módon, úgymint a névviseléshez való jogot, a személyes adatok védelmét, a magántitok védelmét, a képmás és hangfelvétel védelmét, valamint a becsület és jó hírnév védelmét.

Ez a megközelítés kifejezetten emberi jogi szempontú, ugyanis az Emberei Jogok Európai Egyezménye 8. cikkének EJEB általi gyakorlata is egyértelműen azt tükrözi, hogy a magánélet védelme felöleli a testi, pszichikai és társadalmi integritáshoz fűződő jogot. Így ebben a körben helyezi védelem alá a személyes adatokat, a titokvédelmet vagy éppen a jóhírnév és becsület védelmét.^[7] Ez tovább erősíti az Mvtv. skizofrén jellegét, és újabb rendszertani csapdába vezet. Ugyanis a névviselést, adatvédelmet, titokvédelmet, képmás és hangfelvétel jogát, valamint a jóhírnevet és becsületet alárendeli a magánélet tiszteletben tartásához fűződő jognak, holott ezek a Ptk. szintjén egymás mellett párhuzamosan szereplő, egymástól elkülönült személyiségi jogok. Ez azt a problémát exponálja, hogy az emberi jogi megközelítésű alkotmányos alapjogok védelme jogáganként eltérő módon valósul meg, és még egy jogágon belül is többféle megoldás alkalmazható. Példaként említhető, hogy alkotmányos szinten a tulajdonhoz és örökléshez való jog párban kezelendő, egymáshoz tartozó alapjogok, míg a polgári jogban teljesen eltérő jogi megoldások biztosítják ezen alapjogok érvényesülését. Más alapjogok pedig személyiségi jogokká válnak a Ptk. rendszerében, jelen esetben a magánélethez fűződő jog különböző aspektusaiként önállóan. Az Mvtv. ehhez képest, alapjogi megközelítéssel élve, valamennyi részterületet a magánélet védelme körében integrálja.

Ez ismét elvezet ahhoz a gyakorlati problémához, hogy egy konkrét jogvitás helyzetben egymással konkuráló jogalapok közül kell választani. Egy jóhírnév megsértésére alapított kereset esetén a jogsértés alapozható a Ptk. 2:45. § (2) bekezdésére, vagy ha a jóhírnevet betagozzuk az Mvtv. szerinti magánélet tiszteletben tartásához való jog alá, akkor pedig az Mvtv. 8. § (1) bekezdése szerinti jog sérül. Ezzel teljesen indokolatlanul és szükségtelenül kettőződnek meg az alanyi jogok, ráadásul ellentmondásos rész-egész viszonyt indukálva. Ráadásul az is kérdésessé válhat, mint ahogy Arany-Tóth Mariann felhívja rá a figyelmet, hogy az egyes nevesített jogokkal szemben milyen önálló tartalmat hordoz magában a magánélet tiszteletben tartásához való jog, értelmezhető-e egyáltalán azoktól függetlenül.^[8]

A (2) bekezdés példálózó jelleggel határozza meg a jogsértés lehetséges módjait. A felsorolásból a névviseléshez való jog megsértése kimaradt, holott az előző bekezdés nevesítette, de ami az érdekesebb, hogy a jogsértő magatartást elsősorban a visszaélésben határozza meg a törvény. Ebben általánosabb, generálisabb

[7] Menyhárd, 2017, 51-54.

[8] Arany-Tóth, 2019, 39-45.

megfogalmazást követ, mint a Ptk., az ugyanis a magántitok megsértésekor a jogosulatlan megszerzést, felhasználást, nyilvánosságra hozatalt vagy illetéktelen személlyel való közlést említi,^[9] a képmás és hangfelvétel esetén pedig a hozzájárulás nélküli elkészítést és felhasználást.^[10] Figyelemmel arra, hogy nyitott törvényi tényállásokról van szó, a védelem terjedelmét illetően a magántitok, a jóhírnév és a becsület megsértése esetén nincs különbség az Mvtv. és a Ptk. között. Egyedül a képmás és hangfelvétel vonatkozásában adódhat eltérés, ugyanis a Ptk. ott nem tartalmaz példálózó felsorolást, hanem rögzíti, hogy a kép és hangfelvétel elkészítéséhez hozzájárulásra van szükség. A contrario e cselekmények hozzájárulás nélkül történő tanúsítása jogellenes. Az Mvtv. ehhez képest a képpel és hangfelvétellel kapcsolatos minden visszaélést jogsértőnek minősít, amely így tágabb védelmet nyújt. Nem kizárt persze, hogy ilyen esetekben a Ptk. személyiségvédelmi generálklauzulája alapján keressen jogvédelmet a sértett fél, de egyszerűbbnek tűnik az Mvtv.-re történő hivatkozás.

A (3) bekezdés a bírói gyakorlatban már kialakult azon tételt emeli törvényerőre, miszerint az interneten magáncélból közzölt személyes adatok csak kifejezett hozzájárulással használhatóak fel. Mivel a magánéletet érő jogsértések egyre nagyobb hányada az online térben valósul meg, mindenképpen üdvözlendő az erre reflektáló jogalkotás.

3. A családi élet tiszteletben tartásához való jog

„9. § (1) Mindenkinek joga van arra, hogy családi életét mint a magánélet közegét, fokozott védelem illesse meg.

(2) A családi élet tiszteletben tartásához való jog az egyént és családtagját együtt is megilleti.

(3) A családi élet tiszteletben tartásához való jog sérelmét jelenti különösen mások családi életének jogosulatlan megsértése, zavarása vagy mások családi életébe való jogosulatlan beavatkozás.”

A 9. § a családi életet a magánélethez viszonyítva határozza meg, és a magánélet közegeként tekint rá. A családi élet tiszteletben tartásához fűződő jogot egyébként már a törvény 1. §-a is garantálta, így ehhez képest a 9. § (1) bekezdése csupán a magánélethez való viszony tekintetében nyújt több információt.

A (2) bekezdés szerint e jog az egyént és a családtagját együtt is megilleti. E fordulat értelmezése komoly nehézségekbe ütközik. A jogosult szempontjából nehezen értelmezhető az egyén és a családtagjai közötti megkülönböztetés, hiszen mindegyik családtagja egyúttal egyénnek is minősül, akit a saját jogán illet meg a családi élet tiszteletben tartásához való jog. Ilyenformán logikátlan megoldás az egyik jogalanyt megillető alanyi jogot kiterjeszteni azokra, akiket ez egyébként is megillet.

[9] Ptk. 2:46. § (2) bek.

[10] Ptk. 2:48. § (1) bek.

Még nehezebben értelmezhető az együttességre utaló fordulat, miszerint e jog az egyént és családtagját együtt is megilleti. Mit jelenthet ez az együttes jog? Sajátos eredményre vezet, ugyanis e bekezdés alapján a családi élet tiszteletben tartásához való jog egyszerre individuális és kollektív természetű. A szövegezésből ugyanakkor nem egyértelmű, hogy olyan kollektív jogról van-e szó, amelyik egyidejűleg több személyt is megillet, de önállóan, vagy pedig a személytől elszakadva maga a család mint közösség a jogosultja e jognak. Ez utóbbi a jogalanyiség pajzsán nem csekély mértékű rést ütne. A jog különböző szintjein mindegyik lehetőségre találhatunk példákat. Így a hazai jogunkban a földrajzi árujelzők által biztosított oltalmak olyan kollektív jogosultságok, amelyek alapján az adott földrajzi területen termelők (pl. borászok) önállóan válnak jogosulttá a földrajzi árujelző használatára. Az alanyi kör folyamatosan változó és nem meghatározható. E kollektív jogok átmenetet képeznek a közösségeket megillető jogok felé, ahol kifejezetten maga a jogosított jogalany is egy közösség. Ez elsősorban a nemzetközi jogban érhető tetten, a harmadik generációs emberi jogok elismerésével. Példaként említhető, hogy az őslakos népek nemzetközi jogi jogalanyisága mára elismert a népek önrendelkezési jogára tekintettel, amelyet a Nemzetközi Bíróság néhány ügyben (Namíbia-ügy, Nyugat-Szahara-ügy, Kelet-Timor-ügy) kimondott.^[11] Ezen felül a népek jogalanyiságát több nemzetközi jogi dokumentum is elismerte az önrendelkezési jog biztosításával, például az 1966-os emberi jogi egyezségokmányok. Kifejezetten az őslakos népek jogairól szól a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 169. számú szerződése, amely számos jogosultság alanyává teszi az őslakos népeket és törzseket.^[12] Emellett egyre több állam biztosítja az őslakos népek számára az önrendelkezéshez való jogot, az ősi földhöz való jogot és a kultúra megőrzéséhez való jogot.

Akár kollektív, akár közösségi szintű jogot keletkeztet a (2) bekezdés, mindenképpen felmerül a kérdés, hogy szükség van-e erre, és ha igen, milyen érdemi előnyt remélhetünk attól, hogy az egyébként individuálisan is létező jogot nagyobb kollektívára kiterjesztjük? Mindkét megoldás nehezen illeszthető a polgári jogi személyiségvédelem rendszerébe. A kollektív megközelítést ugyan bizonyos vonatkozásban felfedezhetjük a 2:54. § (5) bekezdésében, amely lehetővé teszi a közösség tagjakénti igényérvényesítést, ha a védett csoportképző tulajdonságokkal kapcsolatosan, a közösséghez tartozással összefüggésben ér valakit sérelem. Ez a polgári jogi gyűlöletbeszéd szabálya. Itt a jogalkotói cél, hogy áttörhető legyen a személyiségvédelem elsődleges alapelve, miszerint az érintett jogsértésnek egy beazonosítható jogalanyra kell irányulnia. Ebben az esetben ugyanis nem szükséges senkit sem beazonosítható módon megsérteni, hanem az is elég, ha az érintett közösséget éri a gyalázkodó megnyilvánulások, és e közösség bármely tagja önállóan is felléphet a jogsértővel szemben. Ez persze felvet a közösséghez tartozás vonatkozásában érdekes bizonyítási kérdéseket.^[13]

[11] Shaw, 2008, 220-221.

[12] C169- Convention Concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries (1989).

[13] Lásd: BH 2017.117.

Míg a Ptk. ezzel a kollektív igényérvényesítéssel a személyes érintettség hiányát pótolja a személyiség lényegét érintő csoportképző tulajdonságok meglétével, addig az Mvtv. fenti megoldásában nem fedezhető fel olyan mozzanat, ami indokolhatná a családi élethez való jog kollektív jellegét, ha egyszer az külön-külön is mindenkit megillet. Ha pedig a családot mint közösséget megillető jogról lenne szó, az még kevésbé kínálna bármiféle elvi előnyt, mi több, a család mint jogalany alkalmazhatatlannak tűnne, gyakorlati vonatkozásban pedig nem hogy előnyt, de rengeteg problémát okozna. Egyrészt a (2) bekezdésben említett családtag fogalma relatív, és nem világos, hogy az milyen viszonyban áll a Ptk. hozzátartozó fogalmával, így vélhetően a bírói gyakorlatra marad ennek a meghatározása.^[14] A család mint jogalany pedig eleve értelmezhetetlen lenne a jelenlegi jogszabályi környezetben. Perjogi oldalról pedig többek között kérdésként merülne fel, hogy az együttesen létező kollektív jogot miként kell érvényesíteni. Szükségképpen pertársaság vagy célszerűségi pertársaság útján? Az igényelhető szankciók is együttes jogosultságok lennének, és egyszeri sérelemdíj járna, vagy mindegyik jogosultnak külön-külön? Elképzelhető, hogy valamely családtag vonatkozásában fennálljon a jogsérelem, míg a másik vonatkozásában nem? Számos kérdés felmerül a fenti szabály okán.

Konklúzióként leszögezhető, hogy a családi élethez fűződő jogot egyszerre individuálisan és kollektíven szabályozni felettebb aggályos.

A (3) bekezdés a lehetséges jogsértések példálózó felsorolását adja, de némileg feleslegesen szószaporító módon. A családi élet jogosulatlan megsértése, zavarása és a beavatkozás között nehéz lenne tartalmi különbséget vonni.

4. Az otthon tiszteletben tartásához való jog

„10. § (1) Az állam jogi védelemben részesíti az otthon nyugalma. Az otthon nyugalma biztosítja a magán- és családi élet kibontakozását, továbbá a magánszféra szabad és teljes megélését. Ennek tiszteletben tartása érdekében mindenkinek az otthonát mint magánéletének, családi életének színterét fokozott védelem illeti meg.

(2) Az otthon tiszteletben tartásához való jog sérelmét jelenti különösen mások otthonába való jogosulatlan behatolás, vagy egyéb sértő, zavaró, zaklató módon történő jogosulatlan beavatkozás.

[14] A családtag jogi definícióval nem rendelkezik, így felmerülhet a Ptk. 4:96. § és 4:97. § szerinti egyenesági és oldalági rokonok kapcsolat segítségül hívása, valamint a Ptk. közeli hozzátartozó definíciója. Az Alaptörvény L) cikke azonban a házasságból és a szülő-gyermek viszonyból indul ki a családi kapcsolat alapjaként, ebbe pedig az oldalági rokonok, például a testvér sem fér bele. Sokat támadott rendelkezés ez az Alaptörvényben, elsősorban azért, mert a család fogalmát rendkívül szűkre szabja a nemzetközi tendenciákhoz és az EJEB gyakorlatához képest. Utóbbi a családi élet fogalmát a társadalmi igényeknek megfelelően kiterjesztette a de facto társadalmi kapcsolatokra, azaz az életjárási együttélésekre is, majd 2010-ben az azonos nemű párok együttélésére is. A család fogalmához lásd részletesen: Reiderné, 2015a, valamint Reiderné, 2015b.

(3) Akit az otthon tiszteletben tartásához való jogában megsértenek, a 12-13. § szerinti jogkövetkezményeken kívül külön törvényben meghatározottak szerint egyéb, így különösen birtokvédelmi, szomszédjogi, tulajdonvédelmi igényeket is érvényesíthet.”

A 10. § az otthon nyugalmit mint védett jogi tárgyat a magán- és családi élet színtereként definiálja. Ebből szükségképpen fakad, hogy a munkahely vagy egyéb üzleti célú ingatlan nem minősül otthonnak. Érdekes helyzet áll elő a vegyes rendeltetésű ingatlanok esetén, amelyek részben otthonként, részben munkahelyként funkcionálnak. Ilyen esetben két megközelítés lehetséges. Az egyik alapján az otthon védelme automatikusan megilleti az ingatlant minden jogsértéssel szemben, míg a másik alapján csak azokkal a jogsértésekkel szemben lehet fellépni az otthon nyugalmanak sérelme miatt, amelyek kifejezetten a magán- vagy családi élet megsértését célozzák, és nem állnak összefüggésben az ott végzett gazdasági tevékenységgel. Ez azonban komoly bizonyítási nehézségeket és további elhatárolási kérdéseket vet fel. Például miként ítéltető meg, ha egy irat megszerzése érdekében valaki betör a lakóházban kialakított irodahelyiségbe? Befolyásolja-e, ha ezt munkaidőben, vagy azon kívül teszi? Eltérő lesz-e a megítélése, ha az irodából behatol a konyhába vagy a nappaliba? Álláspontom szerint helyesebb megközelítés és a jogpolitikai célokkal is jobban összehangolható, ha az otthon védelme automatikusan megilleti az ilyen ingatlanokat, a jogsértés pontos céljától és megvalósítási formájától függetlenül.

Az otthon nem azonos a lakóhellyel, sem a tartózkodási hellyel. Előbbi annak a lakásnak a címe, amelyben a polgár él, utóbbi pedig annak a lakásnak a címe, ahol – lakóhelye végleges elhagyásának szándéka nélkül – három hónapnál hosszabb ideig tartózkodik.^[15] Az otthon ezekhez képest a magán- és családi élet tartalmi megvalósulásával kapcsolatos, és nem függ össze a tulajdoni viszonyokkal sem, így a kollégiumban vagy nyaralóban való huzamosabb tartózkodás is megalapozhatja az otthon védelmét.

A (2) bekezdés két példálózó elkövetési magatartást nevesít, a jogosulatlan behatolást, valamint a jogosulatlan beavatkozást. Míg a behatolás esetén pusztán a jogellenesség fennállása megalapozza az otthon tiszteletben tartásához való jog sérelmét, addig a beavatkozás esetén a jogellenesség mellett sértő, zavaró, zaklató jellegű magatartásra van szükség a jogsértéshez. Ennek jogpolitikai oka, hogy az érintett akarata ellenére az otthonba történő behatolás olyan abszolút jellegű jogsérelem, amely minden körülmények között megalapozza a jogvédelmet, és csak törvényben meghatározott esetekben engedhető meg (pl. a büntetőeljárásjogi szabályok alapján). A beavatkozás ehhez képest olyan magatartás, amely az otthon fizikai terén kívül történik, de a hatása az otthonban érzékelhetővé válik. Az emberek egymás mellett éléséből szükségszerűen fakadnak ilyen akaratlan behatások, ezek azonban csak akkor vezetnek jogsértésre, ha sértő, zavaró, zaklató jellegűek. Ilyen lehet például, ha távcsővel figyelik

[15] A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 5. § (2)-(3) bekezdése.

valakinek az ablakát. Érdekes, hogy a hasonló szerkezetű szomszédjogi szabályhoz képest itt nem követeli meg az Mvtv. a zavaró hatás szükségtelen jellegét, míg a Ptk. a szomszédjogi generálklauzulában igen, ezzel különbséget téve a szükséges és szükségtelen zavarás között. Ezért előfordulhat, hogy egy szomszédjogi alapon szükségesnek minősíthető zavarás (pl. fürdőszoba felújításával járó zajok napközben) nem jogellenes, míg az otthon tiszteletben tartásához fűződő jog alapján annak minősülne. Valószínűleg az e szakaszon alapuló bírói gyakorlatban ki fog alakulni hasonló megszorító értelmezés a jogsértés megállapítása körében, mivel ennek hiányában parttalanná válna a jogi védelem, és számos visszaélésre adna lehetőséget.

A (3) bekezdés az otthon tiszteletben tartásához való jog sérelme esetére további jogkövetkezmények alkalmazhatóságára hívja fel a figyelmet, így például a birtokvédelmi, szomszédjogi és tulajdonvédelmi igényekre. E bekezdés egyrésztől szükségtelenül paternalista, hiszen az említett jogintézmények a Ptk. szabályaiból fakadóan egyébként is alkalmazhatóak, ezért ez egy indokolatlan jogszabályi kioktatás. Másrészt pedig dogmatikailag hibás. Az otthon tiszteletben tartásához való jog egy személyiségi jog, ezért ennek megsértése fogalmilag nem vezethet birtokvédelmi, szomszédjogi és tulajdonvédelmi igények érvényesítésére. A birtokvédelem a birtokláshoz fűződő jog, míg a tulajdonvédelem a tulajdonhoz való jog megsértésének jogkövetkezménye, a szomszédjog pedig a tulajdonjog magánjogi korlátja, amelynek megsértése birtokvédelmi vagy tulajdonvédelmi igényekhez vezet. Természetesen gyakran előfordulhat, hogy egyazon magatartás egyszerre valósítja meg az otthon tiszteletben tartásához való jog sérelmét és az érintett személy birtokláshoz vagy tulajdonhoz való jogát, de ez nem minden esetben szükségszerű. A védett jogi tárgyól fakadó különbségek jelentős gyakorlati eltéréseket eredményeznek, így például a személyiségi jog megsértése személyiségi pernek minősül, míg a birtok- és tulajdonvédelmi, valamint szomszédjogi perek vagyoni jogi pernek minősülnek. Ez a bíróságok hatásköre szempontjából kulcskérdés, mivel a vagyoni jogi perekre vonatkozó hatásköri szabályok alapvetően a pertárgyértéktől függenek.

Ha az otthon tiszteletben tartásához való jog sérül, akkor szinte bizonyosan megállapítható valamely dologi jogi jogsértés is, de fordítva ez nem szükségképpen igaz, számos olyan birtoksértés képzelhető el, amely nem érinti az otthon tiszteletben tartásához fűződő jogot.

5. A kapcsolat tiszteletben tartásához való jog

„11. § (1) A magánközlések, az élőszóban, telefonbeszélgetés, hagyományos vagy elektronikus levelezés során vagy egyéb kommunikációs eszközök segítségével átadott magánjellegű információk a kapcsolattartás tiszteletben tartásához fűződő jog védelme alá tartoznak. Az egyént fokozott védelem illeti meg mind a zaklatás hagyományos, mind a zaklatás valamennyi internetes formájával szemben.

(2) A kapcsolattartás tiszteletben tartásához fűződő jog kiterjed a magánkommunikáció bármely módon történő megfigyelésével szembeni védelemre is.”

Az eddig közzétett 14 anonimizált bírósági határozatból, amelyekben legáltalában alkalmazták az Mvtv.-t, a kapcsolat tiszteletben tartásához való jog az esetek mintegy felében megjelent hivatkozási alapként, kivétel nélkül a gyermekkel való kapcsolattartás körében. Fontos azonban rögzíteni, hogy a bírói gyakorlat szerint a szülő-gyermek kapcsolattartás kérdésköre speciális, mert ugyan a szülő kapcsolattartási joga visszavezethető a személyiségi jogokra – így a Ptk. 2:42. § (1) bekezdésben biztosított jogára, hogy személyiségét szabadon érvényesítse –, végső soron az Alaptörvény II. cikkében biztosított sérthetetlené minősített emberi méltóságára és az ehhez fűződő jogára, azonban, ahogy a gyermeki létből eredő jogokat az Alaptörvény XVI. cikke is speciális rendelkezésben védi az emberi méltósághoz képest (II. cikk), a Ptk. is speciális szabályozást tartalmaz a Negyedik Könyvben a személyiségi jogvédelem polgári jogi szabályaihoz képest. A specialitás elvéből fakadóan tehát a szülő-gyermek kapcsolattartás megsértése nem kezelhető személyiségvédelmi alapon (sem az Mvtv., sem a Ptk. 2:42. § alapján), hanem arra a megfelelő családjogi jogkövetkezmények irányadóak.^[16] A gyermek és a szülő kapcsolattartáshoz való jogának személyiségi jogként való elfogadása a jogrendszer szükségtelen megkettőződéséhez vezetne. Amennyiben ugyanis a személyiségi jogként való kezelése elfogadható lenne, abban az esetben nem megkerülhető a Ptk. 2:51. §-ának (1) bekezdésében, illetve a 2:52. §-ában rögzített jogkövetkezmények alkalmazása, illetve az Mvtv. azonos tartalmú szankciói. A további jogsértéstől való eltiltás, a jogsértés abbahagyására kötelezés tipikusan családjogi viszonyokba történő beavatkozást jelentene a polgári bíróság részéről, mely szembekerülhetne a családjogi jogkövetkezményekkel, illetve a végrehajtásra irányuló gyámhatósági intézkedésekkel, amely feloldhatatlan ellentmondásokhoz vezethetne.^[17]

Az (1) bekezdés a kapcsolattartást egyszerre pozitív és negatív oldalról közelíti meg. Az első mondat az érintett személy által tett közlések és azok tartalmát hivatott védeni, míg az utolsó mondat a zaklatást, mint az egyént az akarata ellenére érő kapcsolattartást határozza meg, amellyel szemben védelmet biztosít. Tartalmilag helyesebb lenne a zaklatást a magánélet tiszteletben tartásához való jog körében szabályozni, hiszen a zaklatás nem feltétlenül közlés formájában történik (pl. telefonhívások, sms-ek), hanem megvalósulhat megfigyelés vagy sorozatos bosszúság okozásával is, így a kapcsolattartáshoz fűződő jogot csak részben érinti. Mindazonáltal a zaklatás internetes formáira való utalás helyes megoldás, hiszen a technika térnyerésével a zaklató magatartások jelentős része is átvedd az online térbe, ahol az arctalanság és névtelenség mögé bújva sokan felbátorodnak, és hajlamosabbakká válnak olyan zaklató magatartást tanúsítani (főként internetes közlésekkel), amelyeket szemtől szemben nem mernének megtenni.

[16] Fővárosi Ítéletábra 1.Pf.20.973/2019/4/II. számú ítélete.

[17] Kúria Pfv.IV.21.733/2017/8. számú ítélete.

A (2) bekezdés a magánkommunikáció megfigyelése szempontjából egy technológiasemleges megfogalmazást tükröz, hiszen a rohamos fejlődéssel számtalan új megoldás születhet a magánkommunikáció kifürkészésére. A tartalma ugyan levezethető az (1) bekezdés szerinti fokozott védelem követelményéből is, viszont az a megfogalmazás, hogy a jelen szakasz szerinti jog kiterjed a megfigyeléssel szembeni védelemre „is”, felveti a kérdést, hogy ezen kívül még mire terjed ki. Ugyanis az első bekezdés ezt nem rögzíti, csak azt, hogy a magánközlések védelem alatt állnak, de nem határozza meg, hogy milyen magatartásokkal szemben. A joggyakorlat természetesen már régen kialakította ezeket, de ha a törvényben másutt is találhatóak példálózó elkövetési magatartások, akkor e szakasz körében is indokolt lett volna a magánközlések jogosulatlan megismerését, megszerzését vagy felfedését kiemelni mint lehetséges tényállási elemeket.

IV. A MAGÁNÉLETHEZ VALÓ JOG MEGSÉRTÉSÉNEK JOGKÖVETKEZMÉNYEI

1. A magánélethez való jog megsértésének személyiségi jogi jogkövetkezményei

„12. § Akit magánélethez való jogában megsértének, a jogsértés ténye alapján - az elévülési időn belül - az eset körülményeihez képest a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint követelheti

- a) a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását;
- b) a jogsértés abbahagyását és a jogsértő eltiltását a további jogsértéstől;
- c) azt, hogy a jogsértő adjon megfelelő elégtételt, és ennek biztosítson saját költségén megfelelő nyilvánosságot;
- d) a sérelmes helyzet megszüntetését, a jogsértést megelőző állapot helyreállítását és a jogsértéssel előállított dolog megsemmisítését vagy jogsértő mivoltától való megfosztását;

e) azt, hogy a jogsértő vagy jogutódja a jogsértéssel elért vagyoni előnyt engedje át javára a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint.

13. § (1) Akit magánélethez való jogában megsértének, a Polgári Törvénykönyv szabályai szerint sérelemdíjat követelhet az őt ért nem vagyoni sérelemtől.

(2) Aki a magánélethez való jogának megsértéséből eredően kárt szenved, a 12. §-ban foglalt igényeken kívül a Polgári Törvénykönyvnek a jogellenesen okozott károkért való felelősség szabályai szerint követelheti a jogsértőtől kárának megtérítését, valamint külön törvényben meghatározottak szerint egyéb igényeket is érvényesíthet.”

A 12. § egyértelművé teszi, hogy a törvény eddigi alapjogi természetű szabályozása személyiségvédelmi aspektusú, hiszen személyiségvédelmi szankciókat fűz a magánélethez való jog megsértéséhez. E körben újfent szükséges telen duplikálással találkozunk, ugyanis szó szerint ismétli a Ptk. 2:51. §-ában foglalt objektív jogkövetkezményeket. A korábban leírt rendszertani káosz itt ismét arra vezet, hogy egy kereseti kérelem kialakítása esetén kérdésként merül fel, hogy az Mvtv. vagy a Ptk. lesz-e a megjelölt jogalap. Ha az anyagi jogi jogsértést az Mvtv.-re alapozzuk, a jogkövetkezmények jogalapja lehet-e a Ptk.? Vagy lehetséges-e ennek a fordítottja? Ha a fenti szankciókat a törvény szövege alapján a Ptk. szabályai szerint lehet követelni, akkor nem világos annak a kodifikációs indoka, hogy miért ismétli meg a törvény az összes szankció felsorolását.

Az előzőek ugyanúgy fennállnak a 13. §-ban írott sérelemdíj és kártérítés vonatkozásában is. Ahogy fentebb volt róla szó, az Mvtv. a Ptk.-ra hivatkozik, mint a magánélet védelmének részletes szabályait tartalmazó jogforrásra, amivel a személyiségvédelmi szankciórendszerrel való kapcsolatot is megteremti. Így pedig teljesen felesleges felsorolni, hogy a Ptk. szerint egyébként milyen jogkövetkezmények alkalmazandóak.

2. A magánélethez való jog megsértésének egyéb jogkövetkezményei

„14. § Akit magánélethez való jogában megsértének, a 12-13. § szerinti személyiségi jogi igényeken kívül külön törvényben meghatározottak szerint egyéb igényeket is érvényesíthet.”

Ha a 12-13. § vonatkozásában szükségtelen duplumról beszélhetünk, akkor ez a 14. §-ban foglaltakra is irányadó. Ennek a hiánya vagy megléte valójában semmilyen joghatást nem vált ki, hiszen a külön törvényben szereplő egyéb igények mindenképpen alkalmazhatóak, ha azt az adott jogszabály úgy rendel.

V. ÖSSZEZÉS

A törvény 15. §-a már csak hatálybaléptető rendelkezést tartalmaz, ezzel szemben kritikát nem tudok megfogalmazni. Sajnos a törvény többi részére ez nem igaz. Habár helyes a jogalkotói cél, hogy a magánélet védelmének fokozottabb garanciát biztosítson (ugyanakkor e törvényt és az ezzel együtt elfogadott új gyűlekezési törvényt sokan a véleménynyilvánításhoz való jog politikai okokból történő korlátozásának tekintik), de a megvalósítás módja korántsem problémamentes. A fentiekből is látszik, hogy mennyi rendszertani és dogmatikai elmentmondás van az Mvtv.-ben, amely a személyiségvédelem eddigi struktúráján jelentős léket ütött. A törvényhez fűzött indokolás olyan semmitmondó és tartalmatlan, hogy az egyes szakaszokhoz fűzött egy-egy mondatos indokolásból semmilyen kézzelfogható választ nem kapunk a fentebb felvetett kérdésekre.

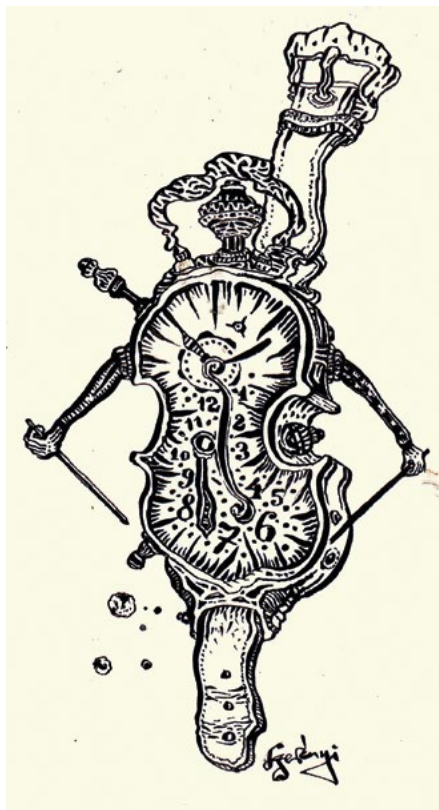
A felesleges duplikátumok miatt úgy gondolom, hogy valójában elég lett volna a Ptk. Második Könyvének kiegészítése az érdemi anyagi jogi szabályokkal, amelyek kézzelfoghatóbb tartalmat adhatnának a magánélet egyes aspektusainak és a megsértésük lehetséges módjainak. Ezzel a szabályozás logikája is zártabb lenne, és mind a Ptk., mind a Btk. kellő szabályanyagot tartalmazna a magánélet egyes aspektusainak védelmére.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Arany-Tóth Mariann (2019): A magánélet védelméhez való jog újraszabályozásának hatása a munkaviszonyban a magánélet védelméről szóló törvény alapján (1. rész). In: *Munkajog*. 2019/2. szám, 39-45.
- Barzó Tímea - Halász Csenge (2020): Elmosódott magánélet? A privátszféra érvényesülése és határai az online közösségi térben. In: *Miskolci Jogi Szemle*. 2020/1. szám, 33-47.
- Fazekas Judit (2014): Első Könyv. Bevezető rendelkezések. In: Osztovits András (szerk.): *A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykomentárja*. Opten, Budapest, 83-98.
- Menyhárd Attila (2014): A magánélethez való jog elméleti alapjai. In: *In Medias Res*. 2014/2. szám, 384-406.
- Menyhárd Attila (2017): A magánélet védelme az Emberi Jogi Bíróság gyakorlatában. In: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András (szerk.): *A személyiség és védelme. Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül*. ELTE-ÁJK, Budapest, 49-64.
- Reiderné Bánki Erika (2015a): A család jogi megítélése. In: Veress Emőd (szerk.): *Kolosváry Bálint emlékkötet*. Erdélyi Református Egyházkerület, Sapientia EMTE Kolosváry Bálint Jogtudományi Kutatóközpont, Kolozsvár, 45-59.
- Reiderné Bánki Erika (2015b): Az élettársi kapcsolat az új Polgári Törvénykönyv tükrében. In: Kőhidi Ákos - Keserű Barna Arnold (szerk.): *Tanulmányok a 65 éves Lenkovics Barnabás tiszteletére*. Eötvös József Könyv- és Lapkiadó Bt., Széchenyi István Egyetem Deák Ferenc Állam-és Jogtudományi Kara, Győr-Budapest, 367-384.
- Shaw, Malcolm M. (2008): *Nemzetközi jog*. Complex Kiadó, Budapest.
- Székely László (2017): A magánszféra védelme az ombudsmani gyakorlatban. In: Görög Márta - Menyhárd Attila - Koltay András (szerk.): *A személyiség és védelme. Az Alaptörvény VI. cikkelyének érvényesülése a magyar jogrendszeren belül*. ELTE-ÁJK, Budapest, 181-206.
- Warren, Samuel D. - Brandeis, Luis D. (1890): The Right to Privacy. In: *Harvard Law Review*. 1890/5. szám, 193-220.

FELHASZNÁLT JOGFORRÁSOK

- A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény.
- A magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény.
- A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény.
- A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény.
- A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény.
- Az 1950. november 4. napján Rómában kelt Egyezmény az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről.
- BH 2017.117.
- C169- Convention concerning Indigenous and Tribal Peoples in Independent Countries, 1989, Geneva, International Labour Organization.
- Fővárosi Ítéltábla I.Pf.20.973/2019/4/II. számú ítélete.
- Kúria Pfv.IV.21.733/2017/8. számú ítélete.
- Veszprémi Törvényszék 5.P.20.457/2020 számú ügy.
-

Szerényi Gábor, Zeneidő